

Henkilötietojen käsittely oppilaitoksissa

22.8.2018

Henriikka Hannula, erityisasiantuntija
henriikka.hannula@minedu.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Henkilötietojen käsittelyn merkitys oppilaitoksissa

- Oppilaitokset ovat jatkuvasti tekemisissä henkilötietojen käsittelyn kanssa
 - Edellytys opetuksen järjestämiselle
- Rekisterinpitäjänä toimii opetuksen tai koulutuksen järjestäjä tai muu oppilaitoksen ylläpitäjä
 - Opetustoimen hallinnosta vastaava toimielin,
 - Opetuksen tai koulutuksen järjestämisluvan saanut tahon (rekisteröity yhteisö tai säätiö) tai
 - Oppilaitos itse

Oppilaitoksissa käsitellään monenlaisia henkilötietoja

- Oppilaiden ja opiskelijoiden henkilötietojen käsittely liittyy opetuksen järjestämiseen
- Käsittelyn peruste ja tarve voivat kuitenkin vaihdella
 - Perustiedot
 - Yhteydenpito koulun ja kodin välillä
 - Opetuksen järjestämistä koskevat tiedot
 - Opetustoiminnan sivutuotteena kertyvät uudet tiedot
 - Oppilas- ja opiskelijahuollon tiedot
 - Viranomaisten teettämät kyselyt jne.

Oppilaitosten tietosuojasääntely

- Eri oppilaitosmuotoja koskevat lait asettavat yleisiä tavoitteita, mutta tarkentavat harvoin, miten tavoitteisiin tulisi päästä
- Opetuksen tai koulutuksen järjestämiseen liittyvät tietosuojasäännökset harvalukuisia; sovelletaan pitkälti yleislainsäädäntöä
 - Poikkeuksia esimerkiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa, nuorisolaissa ja laissa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä

Tietosuojauudistuksen merkitys oppilaitoksissa

- Tietosuoja koskeva tietoisuus lisääntynyt
- Ei aina helposti sovitettavissa oppilaitoskontekstiin, esim.
 - Rekisterinpitäjän oikeudellinen luonne korostuu
 - Sopimusten sisältöä ja muotoa koskevat vaatimukset
 - Tietojen minimointi
 - Rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus, kun käsittelyä koskeva käytännön päätösvalta delegoitu oppilaitoksille
- Osa tietosuojauudistuksen vaikutuksista ratkeaa vasta kansallisen tietosuojalain myötä
 - Sanktioriski, arkaluonteisten henkilötietojen käsittely, henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet jne.

Henkilötietojen käsittelyyn sovellettava oikeusperuste

- Aiemmin sovellettu henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 5 kohtaa eli ns. yhteysvaatimusta
 - Tietosuoja-asetus ei tunne samanlaista perustetta
- Tietosuojauudistuksen jälkeen sovellettavat käsittelyperusteet toistaiseksi tulkinnanvaraisia
 - Käytävissä olevat oikeusperusteet riippuvat rekisterinpitäjän viranomaisluonteesta
 - Käytännössä kyse rajanvedosta lakisääteisen veloitteen noudattamisen (GDPR 6.1.c) ja yleistä etua koskevan tehtävän suorittamisen (GDPR 6.1.e ja TSL 4 §:n 2 kohta) välillä
 - Odotettava tietosuojalain hyväksyntää

Digitalisaatio oppilaitosten harjoittaman henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta

- Oppimateriaalit ja oppimisympäristöt siirtymässä yhä enenevässä määrin sähköiseen muotoon
 - Vaikuttaa henkilötietojen määrään ja laatuun, digitaalinen jalanjälki
- Myös sähköisten palveluiden käytössä noudatettava tietosuoja-asetusta
 - Voidaan käyttää vain tietosuoja-asetusta noudattavia palveluntarjoajia
 - Varmistettava tietosuojaperiaatteiden, kuten tietojen minimoinnin, noudattaminen
 - Sopimus, joka täyttää sisältö- ja muotovaatimukset

Ajankohtaista syksyllä 2018

- Hallinnonalakohtaisen erityislainsäädännön päivittäminen tietosuoja-asetuksen mukaiseksi
- Tietosuojaoppaan (minedu.fi/tietosuojaopas) päivittäminen tietosuojalain mukaiseksi
 - Lisätään käytännön esimerkkejä
 - Informatiivinen; ei sitovia määräyksiä
- Oppimisanalytiikkajaosto pyrkii kokoamaan yhteen oppimisanalytiikan viitekehyksen
 - Eettinen, laillinen, tiedonhallinnallinen

Kiitos!

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet